

Sygn. akt III AUa 1324/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 kwietnia 2014 r.

Sąd Apelacyjny - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Maciej Piankowski
Sędziowie:	SSA Aleksandra Urban (spr.) SSO del. Katarzyna Antoniewicz
Protokolant:	stażysta Sylwia Gruba

po rozpoznaniu w dniu 14 kwietnia 2014 r. w Gdańsku

sprawy Z. M.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o prawo do emerytury

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

od wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku VII Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 7 maja 2013 r., sygn. akt VII U 173/13

1. zmienia częściowo zaskarżony wyrok w ten sposób, że prawo do emerytury przyznaje od dnia 01 stycznia 2013 roku,
2. oddala apelację w pozostałym zakresie,
3. zasądza od pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. na rzecz Z. M. kwotę 120 (sto dwadzieścia) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Sygn. akt III AUa 1324/13

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 21 listopada 2012 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. odmówił ubezpieczonemu Z. M. prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnym warunkach z uwagi na niespełnienie warunków nabycia tego prawa, przewidzianych przepisami ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. nr 153 poz. 1227 ze zm.), dalej: ustawa. Podano, iż ubezpieczony nie rozwiązał stosunku pracy. Organ rentowy nie uwzględnił ubezpieczonemu pracy wykonywanej w szczególnych warunkach w okresie od dnia 09 września 1968 r. do dnia 23 września 1978 r. oraz od dnia 26 marca 1979 r. do dnia 19 czerwca 1983 r. w Przedsiębiorstwie (...) w P. oraz w okresie od dnia 25 września

1978 r. do dnia 25 marca 1979 r. w Przedsiębiorstwie (...) w P. wobec faktu, iż brak jest dowodów, na podstawie których można stwierdzić, że praca w w/w okresach wykonywana była w szczególnych warunkach w zakresie prac mechanika. Odnośnie z kolei pracy kierowcy w latach 1983-1985 nie sposób jest zaliczyć je do okresu pracy w warunkach szczególnych, bowiem stanowisko kierowcy nie jest wymienione w załączniku do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r. nr 8 poz. 43 ze zm.), dalej: rozporządzenie. Z kolei zaświadczenie z dnia 11 kwietnia 2011 r. nie może zostać uznane, bowiem archiwum nie jest podmiotem uprawnionym do wystawiania takich dokumentów.

Odwołanie z dnia 19 grudnia 2012 r. od powyższej decyzji pozwanego organu rentowego wniósł ubezpieczony Z. M., wskazując, iż niezasadnie żąda się od niego rozwiązania stosunku pracy przy jednoczesnym braku pewności, iż otrzyma wnioskowane świadczenie. Wskazał, iż obecnie zakład pracy nie istnieje, zaś archiwum nie posiada żadnych innych poza przedłożonymi już dokumentów dotyczących jego zatrudnienia.

W odpowiedzi z dnia 23 stycznia 2013 r. na odwołanie ubezpieczonego pozwany organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując stanowisko wyrażone w zaskarżonej decyzji.

Wyrokiem z dnia 7 maja 2013 r. Sąd Okręgowy w Gdańsku - VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał ubezpieczonemu Z. M. prawo do emerytury od dnia 3 października 2012r i stwierdził, że pozwany nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

Powyższe rozstrzygnięcie Sąd Okręgowy oparł o następujące ustalenia faktyczne. Ubezpieczony Z. M., urodzony dnia (...), z zawodu mechanik samochodowy, w dniu 25 października 2012 r. złożył w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. wniosek o emeryturę w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnym warunkach w związku z rozwiązaniem stosunku pracy. Ubezpieczony nie jest członkiem Otwartego Funduszu Emerytalnego. Wymagany wiek 60 lat ubezpieczony ukończył w dniu (...) Ubezpieczony pozostaje w stosunku pracy, zatrudniony w Katolickich Szkołach niepublicznych im. J. P. II w P.. W toku postępowania przed organem rentowym ubezpieczony udowodnił według stanu na dzień 01 stycznia 1999 r. staż sumaryczny 30 lat, 1 miesiąc i 1 dzień, w tym 30 lat i 2 miesiące okresów składkowych oraz 1 miesiąc i 1 dzień okresów nieskładkowych, jednakże nie udowodnił wymaganych 15 lat pracy w warunkach szczególnych, a jedynie 2 lata i 1 miesiąc pracy w warunkach szczególnych. Na skutek przeprowadzonego przez Sąd postępowania dowodowego uznać należało jednak, iż ubezpieczony łącznie udowodnił przeszło 17 lat pracy w warunkach szczególnych. Zaskarżoną w sprawie decyzją z dnia 21 listopada 2012 r. pozwany organ rentowy odmówił ubezpieczonemu Z. M. prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnym warunkach z uwagi na niespełnienie warunków nabycia tego prawa, tj. wobec nie rozwiązania stosunku pracy oraz nie udowodnienia wymaganego 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach. Nie była to pierwsza wydana przez pozwanego decyzja w przedmiocie wniosku o emeryturę ubezpieczonego – uprzednio decyzją z dnia 07 listopada 2012 r. pozwany również odmówił ubezpieczonemu prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnym warunkach z uwagi na niespełnienie warunków nabycia tego prawa, tj. wobec nie rozwiązania stosunku pracy oraz nie udowodnienia wymaganego 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach. W pierwszym spornym okresie od dnia 09 września 1968 r. do dnia 23 września 1978 r. oraz od dnia 26 marca 1979 r. do dnia 20 sierpnia 1985 r. ubezpieczony Z. M. w pełnym wymiarze czasu pracy był zatrudniony w Przedsiębiorstwie (...) w P. na stanowisku mechanika samochodowego oraz kierowcy. W powyższym okresie stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace wykonywane w kanałach remontowych przy naprawie pojazdów mechanicznych lub szynowych oraz prace kierowców samochodów ciężarowych o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony. Formalnie przez powyższy okres zatrudnienia ubezpieczony otrzymywał angaże na stanowiska mechanika samochodowego, montera samochodowego, mechanika naprawy pojazdów samochodowych. W okresie od 1976 r. i od 1982 r. był również brygadzystą. W latach 1971-1973, 1975-1978 oraz 1981-1985 otrzymywał również stale dodatek do wynagrodzenia zasadniczego. Przez większość spornego okresu (od dnia 09 września 1968 r. do dnia 23 września 1978 r. oraz od dnia 26 marca 1979 r. do dnia 19 czerwca 1983 r.) ubezpieczony pracował w warsztacie centralnym jako mechanik samochodowy w kanałach. Przeprowadzał wówczas remonty główne (generalne) i bieżące, wykonując swoją pracę w kanałach remontowych. Warsztat ten obsługiwał całe przedsiębiorstwo. Remonty

generalne oznaczały konieczność wykonania demontażu wszystkich podzespołów samochodowych, przekazania ich do magazynu, pobranie nowych podzespołów oraz ich montaż. W pozostałym okresie, przez ostatnie 2 lata zatrudnienia u tego pracodawcy (od dnia 20 czerwca 1983 r. do dnia 20 sierpnia 1985 r.) ubezpieczony stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę kierowcy samochodu ciężarowego marki J. z przyczepą o tonażu powyżej 3,5 tony. W drugim spornym okresie od dnia 25 września 1978 r. do dnia 26 marca 1979 r. ubezpieczony Z. M. w pełnym wymiarze czasu pracy był zatrudniony w Przedsiębiorstwie (...) w P. na stanowisku mechanika samochodowego. W powyższym okresie stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace wykonywane w kanałach remontowych przy naprawie pojazdów mechanicznych lub szynowych.

W oparciu o tak ustalony stan faktyczny Sąd Okręgowy zważył, iż odwołanie skarżącego Z. M. jest zasadne i z tego tytułu zasługuje na uwzględnienie. Przedmiotem niniejszego postępowania była kwestia ustalenia prawa ubezpieczonego do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnych warunkach. Wyniki przeprowadzonego przez Sąd postępowania dowodowego wykazały, że wnioskodawca legitymuje się wymaganym 15-letnim stażem pracy w szczególnych warunkach, co sprawia, iż stanowisko organu emerytalnego odmawiające wnioskodawcy prawa do wcześniejszej emerytury, nie jest słuszne. Sąd Okręgowy przywołał i omówił znajdujące zastosowanie w sprawie przepisy prawa i wskazał, że bezspornym jest, iż ubezpieczony w dniu (...) osiągnął 60 rok życia, na dzień złożenia wniosku udokumentował okres składkowy i nieskładkowy w wymiarze 25 lat, nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego. Równocześnie niewątpliwie pozostawał on w stosunku pracy (zaświadczenie o zatrudnieniu z dnia 05 września 2012 r. – k. 39 akt rentowych). Przedmiotem sporu pozostawało ustalenie, czy za zatrudnienie w szczególnych warunkach przy pracach wykonywanych w kanałach remontowych przy naprawie pojazdów mechanicznych lub szynowych oraz prace kierowców samochodów ciężarowych o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony uznać można było sporne okresy zatrudnienia ubezpieczonego od dnia 09 września 1968 r. do dnia 23 września 1978 r. oraz od dnia 26 marca 1979 r. do dnia 20 sierpnia 1985 r. w Przedsiębiorstwie (...) w P. oraz w okresie od dnia 25 września 1978 r. do dnia 25 marca 1979 r. w Przedsiębiorstwie (...) w P. – wobec faktu, iż ubezpieczony nie przedłożył świadectw wykonywania pracy w warunkach szczególnych z żadnego z w/w zakładów pracy, zaświadczenie z dnia 11 kwietnia 2011 r. zostało wystawione przez archiwum zatem podmiot nie uprawniony, zaś całość materiału dowodowego, w ocenie pozwanego, nie pozwalała na określenie charakteru pracy ubezpieczonego. W ocenie Sądu Okręgowego, fakt wykonywania przez ubezpieczonego pracy w szczególnych warunkach w spornych okresach znajduje potwierdzenie w zebranych w sprawie materiale dowodowym (świadectwo pracy, akta osobowe, kartoteki zarobkowe). Niewątpliwie został on potwierdzony zeznaniami świadków – współpracowników ubezpieczonego ze spornych okresów zatrudnienia – którzy zgodnie wskazali, iż wnioskodawca stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał w warunkach szczególnych prace wykonywane w kanałach remontowych przy naprawie pojazdów mechanicznych lub szynowych oraz prace kierowców samochodów ciężarowych o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony. W okresie zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...) w P. ubezpieczony od dnia 09 września 1968 r. do dnia 23 września 1978 r. oraz od dnia 26 marca 1979 r. do dnia 19 czerwca 1983 r. pracował w warsztacie centralnym jako mechanik samochodowy w kanałach. Przeprowadzał wówczas remonty główne (generalne) i bieżące, wykonując swoją pracę w kanałach remontowych. Warsztat ten obsługiwał całe przedsiębiorstwo. Remonty generalne oznaczały konieczność wykonania demontażu wszystkich podzespołów samochodowych, przekazania ich do magazynu, pobranie nowych podzespołów oraz ich montaż. W pozostałym okresie, przez ostatnie 2 lata zatrudnienia u tego pracodawcy (od dnia 20 czerwca 1983 r. do dnia 20 sierpnia 1985 r.) ubezpieczony stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę kierowcy samochodu ciężarowego marki J. z przyczepą o tonażu powyżej 3,5 tony. Przez cały okres zatrudnienia u tego pracodawcy otrzymywał dodatek do wynagrodzenia zasadniczego. Odnośnie zaś drugiego spornego okresu zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...) w P. ubezpieczony wykonywał prace wykonywane w kanałach remontowych przy naprawie pojazdów mechanicznych lub szynowych. Zdaniem Sądu Okręgowego zasadnym jest podzielenie zarzutów pozwanego sformułowanych pod adresem zaświadczenia o wykonywania pracy w warunkach szczególnych (k. 16 akt rentowych) wobec jednoznaczności cytowanego już przepisu § 2 ust. 2 rozporządzenia, wskazującego, iż okresy pracy, o których mowa w ust. 1, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy – zatem w powyższym zakresie archiwum zajmujące się dokumentacją zakładu pracy nie posiada uprawnień do skutecznego wystawienia

takowych dokumentów. Niezrozumiała wydaje się także adnotacja na tym dokumencie, gdzie w końcowej części jego treści wskazano, iż „dokumenty przechowuje (...) sp. z o.o. w G., która jest spadkobiercą prawnym – przechowawcą akt” – bowiem powyższy zapis świadczy o braku rozróżnienia pojęcia archiwum składającego akta od następcy prawnego danego podmiotu prowadzącego działalność gospodarczą. W zakresie, zakwestionowanego przez pozwanego, nazewnictwa stanowisk pracy w spornych okresach – mechanika samochodowego, monter samochodowego, mechanika naprawy pojazdów samochodowych, kierowcy – wskazać należało, iż odnoszą się do prac, nazwanych inaczej niż sformułowane są poszczególne przywołane powyżej pozycje wykazu A stanowiącego załącznik do rozporządzenia, jednakże tożsamy z faktycznie wykonywanymi przez ubezpieczonego Z. M. w spornych okresach czasu pracy. Brak jest zatem podstaw, aby okresu wykonywania tych prac nie zaliczyć wnioskodawcy jako stażu pracy w warunkach szczególnych wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Zebrane w przedmiotowym postępowaniu dokumenty (świadczenia pracy, akta osobowe, kartoteka zarobkowa, ale również powyższe zaświadczenie) wraz z zeznaniami świadków i samego ubezpieczonego tworzą spójną całość pozwalającą na ustalenie rzeczywistego charakteru pracy ubezpieczonego. Sąd Okręgowy wskazuje również, iż niemożliwym było – w myśl zasady bezpośredniości dowodów – uwzględnienie żądania ubezpieczonego odnośnie uwzględnienia w niniejszym sądowym postępowaniu odwoławczym zeznań wnioskowanych przez niego świadków A. F. i L. K., złożonych przed pozwanym (koperta na k. 20 akt sprawy). Natomiast, wobec zgłoszenia odpowiedniego wniosku (k. 18 akt sprawy), Sąd włączył do materiału dowodowego zeznania tychże świadków, którzy zostali przesłuchani na rozprawie w dniu 07 maja 2013 r. (k. 33-34 akt sprawy). Zagadnieniem wymagającym odrębnego omówienia była kwestia zarzutu pozwanego dotyczącego nie rozwiązania przez ubezpieczonego stosunku pracy. Niewątpliwie wymóg dokonania takowego rozwiązania stosunku pracy przez ubezpieczonego, ubiegającego się o świadczenie w postaci emerytury w obniżonym wieku z tytułu pracy w warunkach szczególnych, istniał w dacie wydania zaskarżonej decyzji (21 listopada 2012 r.), kiedy obowiązywał przepis art. 184 ust. 2 ustawy w brzmieniu: „Emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa oraz rozwiązania stosunku pracy - w przypadku ubezpieczonego będącego pracownikiem”. Jednocześnie podkreślić należy, iż treść powyższej regulacji na mocy ustawy z dnia 11 maja 2012 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2012 r. poz. 637) uległa zmianie z dniem 01 stycznia 2013 r. poprzez usunięcie podkreślonej ostatniej części przepisu. Tym samym z dniem 01 stycznia 2013 r. dla ubiegających się o emeryturę z tytułu pracy w warunkach szczególnych odpadł wymóg rozwiązania stosunku pracy. W ocenie Sądu Okręgowego, wobec udowodnienia wykonywania stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w warunkach szczególnych, ubezpieczony Z. M. spełnił wszystkie przesłanki dla nabycia emerytury w obniżonym wieku, ponieważ osiągnął 60 rok życia, na dzień złożenia wniosku udokumentował okres składkowy i nieskładkowy w wymiarze 25 lat, nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego, a także spełnił przesłankę udokumentowania stażu co najmniej 15 lat pracy wykonywanej w szczególnych warunkach. W zakresie zaś pozostawania w stosunku pracy okoliczność pozostawała bez znaczenia dla sprawy w związku ze znowelizowanym, opisanym powyżej, brzmieniem art. 184 ust. 2 ustawy, wchodzącym w życie z dniem 01 stycznia 2013 r. W konkluzji z wyżej przytoczonych względów Sąd Okręgowy na mocy art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. w związku z cytowanymi wyżej przepisami, zmienił zaskarżoną decyzję organu rentowego z dnia 21 listopada 2012 r. i przyznał ubezpieczonemu Z. M. prawo do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach od 03 października 2012 r. Działając zaś na podstawie art. 118 ust. 1a ustawy, Sąd wnioskując a contrario, nie stwierdził odpowiedzialności pozwanego organu rentowego za nie ustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji, mając na uwadze fakt, iż dopiero wyniki niniejszego postępowania dowodowego pozwoliły na poczynienie wiążących ustaleń co do charakteru zatrudnienia ubezpieczonego, mającego wpływ na jej prawo do wnioskowanego świadczenia.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł organ rentowy, zarzucając mu: 1) naruszenie prawa procesowego: - art 233 § 1 k.p.c. poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów, a w konsekwencji poczynienie błędnych ustaleń faktycznych co do okresów pracy Z. M. w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, art. 328 § 2 k.p.c. poprzez nie wskazanie w uzasadnieniu wyroku na jakiej podstawie nie dopuszczono dowodu z pozyskanych akt osobowych ubezpieczonego, jak również sentencja wyroku jest sprzeczna z jego uzasadnieniem w zakresie daty przyznanego świadczenia emerytalnego; 2) naruszenie prawa materialnego: art. 184 ust 1 ustawy z dnia 17.12.1998

roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U z 2009 roku Nr 153, poz. 1227 ze zm.) oraz § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07.02.1983 roku w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, poprzez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie wyrażające się niewłaściwym ustaleniem stażu pracy w szczególnych warunkach i w konsekwencji przyznaniem Z. M. prawa do emerytury od dnia 3 października 2012 roku; art. 184 ust. 2 ustawy z dnia 17.12.1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U z 2009 roku Nr 153, poz. 1227 ze zm.) w związku z art 1 pkt 20 ustawy z dnia 11 maja 2012 roku o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U z 2012 roku poz. 637) poprzez niewłaściwe jego zastosowanie, co przejawia się przyznaniem Z. M. prawa do emerytury od dnia 3 października 2012 roku. Wskazując na powyższą podstawę apelacji pozwany wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i o oddalenie odwołania, ewentualnie, uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd I instancji. W uzasadnieniu skarżący wskazał, że istnieją udokumentowane w postępowaniu sądowym przesłanki na uznanie, że Z. M. wykonywał prace w szczególnych warunkach przez okres 11 lat 4 miesięcy 20 dni. Natomiast w oparciu o przedłożone dokumenty, zeznania świadków oraz ubezpieczonej, a także opierając się na wyroku Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 30.09.2010 roku (sygnatura akt III AUa 350/10) oraz wyrokach Sądu Najwyższego z dnia 22.01.2008 roku I UK 210/07 OSNP 2009 nr 5, 6 pozycja 75; z dnia 06.12.2007 roku III UK 66/07 LEX nr 483283), brak podstaw do uznania, że Z. M. w okresie zatrudnienia od 09 września 1968 roku do 31 marca 1974 roku wykonywał prace w szczególnych warunkach w rozumieniu rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Pozwany organ rentowy prezentuje stanowisko, iż dopiero gdy dokumentacja pracownicza jest niepełna lub zawiera pewne rozbieżności dopuszczalne jest posiłkowanie się zeznaniami świadków, ale jako dowodem uzupełniającym, potwierdzającym przebieg zatrudnienia. Nie jest natomiast dopuszczalne oparcie się wyłącznie na zeznaniach świadków, w sytuacji gdy z dokumentów wynikają okoliczności przeciwne. Wyrażono też pogląd, że w sprawach ustalenia stażu pracy w warunkach szczególnych obowiązuje hierarchia dowodów, którą sąd winien się kierować; w pierwszej kolejności, przy ustalaniu okresów zatrudnienia, winny być uwzględniane dokumenty z przebiegu zatrudnienia, a dopiero, gdy dokumentacja pracownicza jest niepełna lub zawiera pewne rozbieżności, dopuszczalne jest posiłkowanie się zeznaniami świadków, ale jako dowodem uzupełniającym, potwierdzającym przebieg zatrudnienia. Nie jest natomiast dopuszczalne oparcie się wyłącznie na zeznaniach świadków, w sytuacji gdy z dokumentów wynikają okoliczności przeciwne (wyroki Sadu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 27.03.2012 r. III AUa 59/12, LEX nr 1165748; z dnia 16.02.2012 r., III AUa 1662/11, LEX nr 1120470; z dnia 07.02.2012 r., III AUa 1546/11, LEX nr 1129369 oraz z dnia 17.01.2012 roku III AUa 1644/11). Przeprowadzona przez Sąd Okręgowy ocena dowodów nie odpowiada w dostatecznym stopniu omówionym wyżej wymaganiom wynikającym z dyspozycji art. 233 § 1 k.p.c. Sąd skupił się jedynie na tych dowodach, które potwierdzały twierdzenia ubezpieczonego, a milczeniem pominięto dowody, które prowadzić musiały do wniosków przeciwnych. Zatem zgodnie z przepisem § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07.02.1983 roku oraz art. 184 w związku z art. 32 ustawy z dnia 17.12.1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U z 2009 roku Nr 153, poz. 1227 ze zm) oznacza, że Z. M. nie spełnił wymogu do przyznania świadczenia emerytalnego w wieku obniżonym. Jednocześnie pozwany organ rentowy nadmienił, iż uzasadnienie wyroku nie przedstawia odzwierciedlenia treści sentencji wyroku, w przedmiocie daty przyznania Z. M. prawa do wcześniejszej emerytury od 3 października 2012 roku Sąd Okręgowy rzeczowo i w sposób treściwy przedstawił w uzasadnieniu wyroku, dokonującą się z dniem 1 stycznia 2013 roku zmianę regulacji przepisu art. 184 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U z 2009 roku Nr 153, poz. 1227 ze zm.) na mocy ustawy z dnia 11 maja 2012 roku o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych ustaw (Dz.U z 2012 roku poz. 637). Natomiast w sentencji Sąd I instancji przyznał ubezpieczonemu z niewiadomych powodów prawo do emerytury od dnia 3 października 2012 roku, a zatem niezgodnie z treścią przepisów powołanych w tejże materii w uzasadnieniu.

W odpowiedzi na apelację ubezpieczony wniósł o jej oddalenie i zasądzenie od pozwanego na swoją rzecz kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja organu rentowego zasługuje na uwzględnienie jedynie w części.

Na wstępie wyjaśnić należy, że celem postępowania apelacyjnego jest ponowne rozpoznanie sprawy pod względem faktycznym i prawnym, przy czym prawidłowa ocena prawna, może być dokonana jedynie na podstawie właściwie ustalonego stanu faktycznego sprawy, którego kontrola poprzedzać musi ocenę materialno-prawną.

Jeżeli bowiem sąd I instancji błędnie ustali kluczowe dla rozstrzygnięcia fakty, to nawet przy prawidłowej interpretacji stosowanych przepisów prawa materialnego, wydany wyrok nie będzie odpowiadał prawu. Innymi słowy, subsumcja nie odpowiadających prawdzie przedmiotowo istotnych ustaleń faktycznych skutkuje naruszeniem prawa materialnego, a pamiętać należy, że kontroli w tym zakresie sąd odwoławczy dokonuje z urzędu /por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2008 r. III CZP 49/07, OSNC 2008/6/55, Biul. SN 2008/1/13, Wspólnota 2008/7/44, Prok. i Pr.-wkl. 2009/6/60/.

Mając na uwadze powyższe w pierwszej kolejności należy się odnieść do zarzutu naruszenia prawa procesowego, bowiem ocena zarzutów odnoszących się do naruszenia prawa materialnego może być dokonana jedynie na podstawie prawidłowo ustalonego stanu faktycznego sprawy.

Apelujący zarzucił naruszenie przez Sąd I instancji przepisu art. 233 § 1 k.p.c., poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów, a w konsekwencji poczynienie błędnych ustaleń faktycznych co do okresów pracy Z. M. w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Z uzasadnienia apelacji wynika, iż skarżący nie kwestionuje zatrudnienia ubezpieczonego w szczególnych warunkach w wymiarze 11 lat, 4 miesięcy i 20 dni /str. 7 uzasadnienia apelacji/, a wyłącznie okres zatrudnienia w tym charakterze od 9 września 1968 r. do 31 marca 1974r.

Odnosząc się do tak postawionego zarzutu zwrócić można uwagę, iż pomimo tego że skarżący wyodrębnił zarzut naruszenia prawa procesowego, to jednak nie stawia on wyraźnej granicy pomiędzy uzasadnieniem w zakresie naruszenia prawa materialnego i procesowego. W konsekwencji też, chociaż apelujący twierdzi, że błędne są ustalenia faktyczne Sądu Okręgowego, to w istocie odnosi się do dokonanej oceny prawnej o braku możliwości zakwalifikowania pracy wykonywanej przez ubezpieczonego do jednej z prac wymienionych w załączniku do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 z późn. zm.), a w szczególności okresu pracy od 9 września 1968r. do 7 lutego 1974r. jako pracy wskazanej w dziale XIV poz. 16 wykazu A stanowiącego załącznik do rozporządzenia.

Pamiętać zaś należy, że granice swobodnej oceny dowodów wyznaczają w szczególności: obowiązek wyprowadzenia przez sąd z zebranego materiału dowodowego wniosków logicznie prawidłowych, ramy proceduralne (ocena dowodów musi respektować warunki określone przez prawo procesowe, w szczególności art. 227-234 k.p.c.), wreszcie poziom świadomości prawnej sędziego oraz dominujące poglądy na sądowe stosowanie prawa. Swobodna ocena dowodów dokonywana jest przez pryzmat własnych przekonań sądu, jego wiedzy i posiadanego zasobu doświadczeń życiowych, uwzględnia wymagania prawa procesowego oraz reguły logicznego myślenia, według których sąd w sposób bezstronny, racjonalny i wszechstronny rozważa materiał dowodowy jako całość, dokonuje wyboru określonych środków dowodowych i - ważąc ich moc oraz wiarygodność - odnosi je do pozostałego materiału dowodowego (por. wyrok Sądu Najwyższego z 10 czerwca 1999 r., II UKN 685/98, OSNAPiUS 2000, Nr 17, poz. 655).

Do naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. mogłoby dojść tylko wówczas, gdyby pozwany wykazał uchybienie podstawowym regułom służącym ocenie wiarygodności i mocy poszczególnych dowodów, tj. regułom logicznego myślenia, zasadzie doświadczenia życiowego i właściwego kojarzenia faktów (por. wyrok SN z dnia 16.12.2005 r., III CK 314/05, LEX nr 172176). Zdaniem Sądu Apelacyjnego nie można zarzucić Sądowi pierwszej instancji naruszenia powyższych reguł.

Nadto, jeżeli z określonego materiału dowodowego Sąd wyprowadza wnioski logicznie poprawne i zgodne z doświadczeniem życiowym, to ocena Sądu nie narusza reguł swobodnej oceny dowodów (art. 233 § 1 k.p.c.) i musi się ostać, choćby w równym stopniu, na podstawie tego materiału dowodowego, dawały się wysnuć wnioski odmienne.

Tylko w przypadku, gdy brak jest logiki w wiązaniu wniosków z zebranymi dowodami, lub gdy wnioskowanie Sądu wykracza poza schematy logiki formalnej albo, wbrew zasadom doświadczenia życiowego, nie uwzględnia jednoznacznych praktycznych związków przyczynowo - skutkowych, to przeprowadzona przez Sąd ocena dowodów może być skutecznie podważona (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu, I ACa 513/05, LEX nr 186115).

Mając na uwadze powyższe, Sąd odwoławczy uznał, iż skarżący nie zdołał wykazać błędów w rozumowaniu Sądu I instancji bądź też niezgodności tego rozumowania z zasadami doświadczenia życiowego. W istocie bowiem skarżący nie wskazuje, aby istotne dla sprawy okoliczności faktyczne ustalone przez Sąd Okręgowy nie miały miejsca, albo żeby zostały przez niego pominięte.

Podkreślenia również wymaga, iż zgodnie z utartą praktyką i orzecnictwem w postępowaniu przed sądem okresy zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przewidziane rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze mogą być ustalane także innymi środkami dowodowymi niż dowód z zaświadczenia z zakładu pracy (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 10 marca 1984 r., III UZP 6/84 oraz uchwała Sądu Najwyższego z dnia 21 września 1984 r. III UZP 48/84), a więc wszelkimi dopuszczalnymi przez prawo środkami dowodowymi.

Wskazywanych w apelacji ograniczeń dowodowych, dotyczącego ustalania okresów pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, nie stosuje się w postępowaniu odwoławczym przed okręgowymi sądami pracy i ubezpieczeń społecznych. Ustawa z dnia 18 kwietnia 1985 r. o rozpoznawaniu przez sądy spraw z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych (Dz.U. 1985 r. nr 20 poz. 85 ze zm.), nakazująca stosowanie w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych przepisy Kodeksu postępowania cywilnego (art. 1 ust. 3 wym. ustawy), nie zawiera ograniczeń dowodowych.

W ocenie Sądu Apelacyjnego Sąd Okręgowy zasadnie zatem, pomimo zdyskwalifikowania wartości dowodowej „zaświadczenia o pracy wykonywanej w szczególnych warunkach” wystawionego przez przechowawcę akt (...) Sp. z o.o. /k. 20/ i wbrew nazwom formalnie zajmowanych stanowisk wynikającym z akt pracowniczych /k. 27/ dokonał ustaleń faktycznych w zakresie faktycznych warunków wykonywania przez ubezpieczonego pracy w okresie od 9 września 1968 r. do 31 marca 1974r. w oparciu o zeznania świadków i wyjaśnienia ubezpieczonego, przyjmując, że stale i w pełnym wymiarze czasu pracy pracował w kanałach remontowych przy naprawach samochodów. Można w tym miejscu zaznaczyć, że w aktach pracowniczych zachowała się umowa o przyuczenie ubezpieczonego do zawodu, gdzie wskazano specjalność „ślusarz podwoziowy”, której specyfika w ocenie Sądu Apelacyjnego wymaga pracy w kanale remontowym. Istotne znaczenia ma także, że ubezpieczony zatrudniony był w Przedsiębiorstwie (...) w P., a więc w dużym wyspecjalizowanym zakładzie pracy, którego specyfika w świetle doświadczenia życiowego i zawodowego Sądu pozwala przyjąć, że pracownik przydzielony do „warsztatu centralnego” o specjalizacji „ślusarz podwoziowy” co wynika z akt osobowych, zasadniczo dokonywał napraw i remontów pojazdów pracując w kanałach remontowych. Innymi słowy, proces pracy ubezpieczonego wykonywany był w kanałach remontowych, stąd immanentnie związane z nim naprawy, w tym i wykonywane poza kanałem, nie odbierają charakteru pracy w szczególnych warunkach wykonywanej stale i pełnym wymiarze czasu pracy /por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 marca 2014r., sygn. akt II UK 392/12, niepubl/.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Apelacyjny zaakceptował w całości ustalenia faktyczne sądu pierwszej instancji, traktując je jak własne, nie widząc w związku z tym konieczności ich ponownego szczegółowego przytaczania (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 1998 r., sygn. I PKN 339/98, opubl. OSNAPiUS z 1999 r., z. 24, poz. 776).

Przechodząc do omówienia podstawy prawnej rozstrzygnięcia, wstępnie wskazać należy, iż zaskarżony wyrok wymaga korekty wyłącznie w zakresie daty przyznanego świadczenia.

Przypomnieć należy, iż ubezpieczony wniósł odwołanie od decyzji odmawiającej przyznania wnioskowego świadczenia, tj. prawa do wcześniejszej emerytury na podstawie art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych /dalej ustawa emerytalna/. Wskazany przepis wraz

z art. 32 ustawy emerytalnej oraz przepisami rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze /dalej rozporządzenia/, określają dla mężczyzn następujące przesłanki prawa do wcześniejszej emerytury: ukończony 60 rok życia, 25 letni ogólny staż ubezpieczeniowy, 15 letni okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze przed 1 stycznia 1999 r., nieprzystąpienie do OFE albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym na dochody budżetu państwa oraz rozwiązania stosunku pracy - w przypadku ubezpieczonego będącego pracownikiem. Z dniem 1 stycznia 2013r. odpadła przesłanka rozwiązania stosunku pracy, gdyż art. 184 ust. 2 został zmieniony przez art. 1 pkt 20 ustawy z dnia 11 maja 2012 r. (Dz.U.2012.637) zmieniającej nin. ustawę z dniem 1 stycznia 2013 r.

Na obecnym etapie postępowania w dalszym ciągu istota sporu sprowadzała się do oceny, czy ubezpieczony legitymuje się 15 letnim stażem pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, do pracy w szczególnych warunkach Sąd Okręgowy zasadnie zaliczył ubezpieczonemu okresy zatrudnienia od dnia 09 września 1968 r. do dnia 23 września 1978 r. oraz od dnia 26 marca 1979 r. do dnia 20 sierpnia 1985 r. w Przedsiębiorstwie (...) w P. oraz w okresie od dnia 25 września 1978 r. do dnia 25 marca 1979 r. w Przedsiębiorstwie (...) w P., uznając, że w były to prace wymienione w wykazie A stanowiący załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r., a konkretnie wskazane w dziale VIII (w transporcie i łączności) pozycja 2 - prace kierowców samochodów ciężarowych o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony oraz w dziale XIV (prace różne) pozycja 16 - prace wykonywane w kanałach remontowych przy naprawie pojazdów mechanicznych lub szynowych.

Reasumując, w ocenie Sądu Apelacyjnego ubezpieczony wykazał, że spełnia tę przesłankę nabycia prawa do wcześniej emerytury na mocy art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Podkreślenia jednak wymaga, iż prawo do świadczeń określonych w ustawie powstaje z dniem spełnienia wszystkich warunków wymaganych do nabycia tego prawa /art. 100 ust. 1 ustawy emerytalnej/.

Nowelizacja art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych umożliwiająca przyznanie prawa do emerytury bez rozwiązania stosunku pracy weszła w życie od dnia 1 stycznia 2013r., a zatem z uwagi na fakt pozostawania ubezpieczonego w zatrudnieniu, dopiero z tym dniem przyznać można było wnioskowane świadczenie.

Mając na uwadze powyższe, na mocy art. 386 § 1 k.p.c. Sąd Apelacyjny orzekł, jak w pkt. 1 sentencji i w oparciu o art. 385 k.p.c. oddalił apelację w pozostałym zakresie /pkt. 2 wyroku/.

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd Apelacyjny orzekł kierując się treścią art. 100 k.p.c. oraz § 13 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu /t.j. Dz.U.2013.461/.